

บทที่ 6 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งคือ การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการวางแผนตัวเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อจะได้นำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนต่อไป

หน่วยการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาจบในตัวเอง ควรมีการวางแผนการเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหาให้ชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดประสงค์การเรียนรู้ตามขั้นตอนอย่างชัดเจน กิจกรรมเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความถนัดตามธรรมชาติและความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักช่วยตัวเอง ค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง ร่วมกันปรึกษาหารือ วางแผนการทำงานร่วมกันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามวิถีทางประชาธิปไตย

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ให้นำขอบข่ายสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วมาจัดกลุ่ม แบ่งความรู้ออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ ใดๆตามลำดับข้อความรู้ที่สำคัญ ๆ ก่อน เพื่อง่ายต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม และสะดวกในการตรวจสอบผลการเรียนรู้ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ กำหนดเวลาเรียนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม แล้วจึงจัดแบ่งหน่วยเรียนนี้ออกเป็นหน่วยย่อย ๆ เพื่อสะดวกต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แก่ผู้เรียน หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้นจะมีที่หน่วยก็ได้ ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนหรือผู้พัฒนาหลักสูตร หลังจากนั้นจัดเรียงลำดับหน่วยการเรียนรู้ตามลำดับง่ายไปยาก หรือเรียงจากหน่วยที่ควรเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานก่อนเรียนรู้หน่วยที่ยากหรือหน่วยที่ต่อเนื่องต่อไป

หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสถานศึกษาจะมีความแตกต่างกันไปแม้จะกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ครูผู้สอนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ขอให้ศึกษานาถองศึกษาตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ต่อไปนี้ เพื่อความเข้าใจสะสมไว้เป็นพื้นฐานต่อไป

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวน 16 หน่วย เวลาเรียนประมาณ 250 – 260 ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
1	ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้น ถึงตัว	1. ทำคุณบูชาโทษ 2. คำในแม่ ก กา แม่กด แม่กน 3. อักษรสามหมู่ 4. มารยาทในการฟัง การดู และการพูด 5. การอ่านจับใจความสำคัญ 6. การอ่านแผนผัง	6 3 1 2 3 1 (16)
2	คนเป็นที่พึ่งแห่งตน	1. ผู้ว่านอนสอนง่าย 2. คำในแม่กย แม่กบ 3. รูปสระ เสียงสระ 4. ข้อควรปฏิบัติในการอ่านและการเขียน 5. การตั้งคำถามและตอบคำถามจากการอ่าน 6. การอ่านบทหรือกรอง 7. การฟังข่าว	6 2 2 2 2 1 1 (16)
3	สุขภาพสบายใจ	1. ครอบครัวสุขสันต์ 2. คำในแม่กก 3. วรรณยุกต์ (รูป, เสียง, การผัน) 4. คำที่มีตัวการันต์ 5. การเขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน 6. การแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ 7. ความสำคัญของการอ่านและการฟัง	6 1 3 1 2 2 1 (16)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
4	ธรรมชาติคือชีวิต	1. ร่วมด้วยช่วยกัน 2. คำในแม่กง แม่กม 3. พยางค์ คำ 4. การเขียนคำโฆษณา 5. การอ่านคำโฆษณา 6. การฟังประวัติบุคคลสำคัญ	6 2 3 4 1 1 (17)
5	ภูมิปัญญาควรรค่าอนุรักษ์	1. ปริศนาพาเพลิน 2. คำที่มี ฤ ฎา 3. คำนาม 4. การเรียบเรียงประโยคเพื่อการสื่อสาร 5. การเขียนสรุปเรื่อง 6. การกรอกแบบรายการ	6 1 2 2 3 1 (15)
6	วิถีไทย	1. เทียวบ้านคุณชาย 2. คำสรรพนาม 3. คำกริยา 4. การเขียนตามจินตนาการ 5. การคัดลายมือ 6. ภาษาถิ่น	6 2 2 2 1 1 (14)
7	เปิดโลกหนังสือ	1. แหล่งเรียนรู้ของหนูพิมพ์ 2. อักษรนำ 3. ตำนาน สุภาษิต คำพังเพย 4. การเขียนรายงาน 5. การใช้ห้องสมุด	6 2 2 3 2 (15)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
8	บุคคลที่น่าสนใจ	1. กวีเอกของโลก 2. คำควบบกกล้าแท้ 3. ประโยค 4. การเขียนชีวประวัติ 5. สัญลักษณ์ แผนที่ และแผนภูมิ	6 2 2 2 2 (14)
9	เพลิดเพลินใจ กับวรรณคดีไทย	1. บทหรือกรองเรื่อง "พระอภัยมณี" ตอน นางผีเสื้อสมุทรตามพระอภัยมณี 2. คำราชาศัพท์ 3. คำที่ใช้กับพระสงฆ์ 4. กลอนสุภาพ 5. การท่องจำบทอาขยาน 6. การเขียนจดหมายลาครู	8 1 2 2 2 2 (17)
10	เด็กยุคใหม่ ห่างไกลยาเสพติด	1. เรื่องสั้น เรื่อง "น้ำพุ" 2. คำควบบกกล้าไม่แท้ 3. อักษรนำ 4. การอ่านร้อยแก้ว 5. การเลือกอ่านหนังสือ	6 2 2 2 2 (14)
11	ก้าวไปให้ทันโลก	1. ร้อยแก้วเรื่อง "โลกยุคใหม่" 2. คำที่มี รร (ร หัน) 3. กลุ่มคำ ประโยค 4. การย่อความ 5. การพูดแสดงความคิดเห็น 6. คำภาษาอังกฤษที่ใช้ในภาษาไทย	6 2 2 3 3 2 (18)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
12	เปิดโลกกว้าง	1. ร้อยแก้วเรื่อง "รอบรู้ทันโลก" 2. คำโนแม่เกอว 3. คำที่มีตัวการ์นต์ 4. คำห้องรูปและคำห้องเสียง 5. การเขียนแสดงความคิดเห็น 6. การเขียนจดหมายถึงผู้ใหญ่	6 1 1 2 3 2 (15)
13	ศิลปินแห่งชาติ	1. ร้อยแก้วเรื่อง "ศิลปินถิ่นสยาม" 2. เครื่องหมายวรรณคดี 3. อักษรย่อ 4. การเขียนเรียงความ	7 3 2 3 (15)
14	คำพูดนั้นสำคัญนัก	1. นิทานชาดกเรื่อง "โคนนทิวาสถ" 2. คำโนแม่กน 3. กลอนสี่กวาง 4. ข้อควรปฏิบัติในการอ่าน 5. การพูดแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ 6. การใช้พจนานุกรม	6 2 2 2 3 2 (17)
15	เที่ยวอุทยาน	1. สารคดีเรื่อง "อุทยานแห่งชาติภูกระดึง" 2. คำที่ประวิสรรชนีย์ และ คำที่ไม่ประวิสรรชนีย์ 3. กลอนหก 4. การคิดวิเคราะห์จากการฟังหรือการอ่าน 5. ประกาศ 6. การเขียนแผนผังโครงเรื่อง	6 2 2 3 1 3 (17)

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
16	ความเพียรนำมา ซึ่งความสำเร็จ	1. นิทานชาดกเรื่อง "พระมหาชนก" 2. คำสัมพัทธ์ในบทร้อยกรอง 3. คำที่มักเขียนผิด 4. การเขียนบันทึกความรู้ 5. การดูตึ้งบันเทิงจากสื่อมวลชน.	8 2 2 3 2 (17)

การกำหนดหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนอาจกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นเนื้อหาสาระหรือกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เป็นหัวข้อเรื่องก็ได้ ในลักษณะบูรณาการกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับครูผู้สอนอีกเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้อีก 1 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ขอให้
นักศึกษาลองศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จำนวน 13 หน่วย เวลาเรียนประมาณ 190 - 200 ชั่วโมง

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
1	จำนวนนับ 1 ถึง 5 และ 0	1. การบอกจำนวน การอ่าน และการเขียน ตัวหนังสือ ตัวเลขฮินดูอารบิก ตัวเลขไทย แทน จำนวน 2. การเปรียบเทียบจำนวน 3. การเรียงลำดับจำนวน	5 3 3 (11)
2	จำนวนนับ 6 ถึง 10	1. การบอกจำนวน การอ่าน และการเขียน ตัวหนังสือ ตัวเลขฮินดูอารบิก ตัวเลขไทย แทน จำนวน 2. การเปรียบเทียบจำนวน 3. การเรียงลำดับจำนวน	7 3 3 (13)
3	การบวกจำนวนสอง จำนวนที่มีผลบวก ไม่เกิน 9	1. การบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 9 2. โจทย์ปัญหาการบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 9	11 7 (18)
4	การลบจำนวนสอง จำนวนที่มีตัวตั้งไม่เกิน 9	1. การลบที่มีตัวตั้งไม่เกิน 9 2. โจทย์ปัญหาการบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 9	10 7 (17)
5	จำนวนนับ 11 ถึง 20	1. การบอกจำนวน การอ่าน และการเขียน ตัวหนังสือ ตัวเลขฮินดูอารบิก ตัวเลขไทย แทน จำนวน 2. การเขียนในรูปกระจาย 3. การเปรียบเทียบจำนวนและการใช้เครื่อง	3 3

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
		หมาย =, \neq , >, < 4. การเรียงลำดับจำนวน 5. จำนวนคู่และจำนวนคี่	3 3 4 (16)
6	การบวกและการลบ จำนวนที่มีผลลัพธ์และ ตัวตั้งไม่เกิน 20	1. การบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 20 2. โจทย์ปัญหาการบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 20 3. การลบที่มีตัวตั้งไม่เกิน 20 4. โจทย์ปัญหาการลบที่มีผลบวกไม่เกิน 20	5 5 4 7 (21)
7	การวัดความยาว	1. การวัดความยาวโดยใช้เครื่องวัดที่มีหน่วย ไม่ใช้หน่วยมาตรฐาน 2. การวัดความสูงโดยใช้เครื่องวัดที่มีหน่วย ไม่ใช้หน่วยมาตรฐาน 3. การวัดระยะทางโดยใช้เครื่องวัดที่มีหน่วย ไม่ใช้หน่วยมาตรฐาน	4 2 3 (9)
8	การชั่งและการตวง	1. การชั่งโดยใช้เครื่องชั่งที่มีหน่วยไม่ใช้หน่วย มาตรฐาน 2. การตวงโดยใช้เครื่องตวงที่มีหน่วยไม่ใช้ หน่วยมาตรฐาน	6 6 (12)
9	จำนวนนับ 21 ถึง 100	1. การบอกจำนวน การอ่าน และการเขียน ตัวหนังสือ ตัวเลขฮินดูอารบิก ตัวเลขไทยแทน จำนวน 2. การเขียนในรูปกระจาย หลักหน่วย หลักสิบ หลักร้อย และค่าของตัวเลขในแต่ละหลัก 3. การเรียงลำดับจำนวน	4 5 3

หน่วย ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวน ชั่วโมง
		4. การนับเพิ่มทีละ 1 ทีละ 2 การนับลดทีละ 1 5. แบบรูปของจำนวนที่เพิ่มขึ้นทีละ 1 ทีละ 2 และลดลงทีละ 1 6. การเปรียบเทียบจำนวนและการใช้ เครื่องหมาย $=, \neq, >, <$	3 3 5 (23)
10	การเปรียบเทียบพร้อม ทางเรขาคณิต	1. รูปเรขาคณิต 2 มิติ - รูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม วงรี - การจัดกลุ่มรูปเรขาคณิต 2 มิติจากสิ่งต่างๆ 2. แบบรูปของรูปเรขาคณิตและรูปอื่น ๆ ที่ สัมพันธ์กันในลักษณะของรูปร่าง ขนาด หรือสี	2 2 (4)
11	เวลา	1. ช่วงเวลาในแต่ละวัน 2. จำนวนวันในหนึ่งสัปดาห์ การเรียงลำดับวัน ชื่อวันในหนึ่งสัปดาห์ การอ่านปฏิทิน ชื่อเดือน ในหนึ่งปี การเรียงลำดับชื่อเดือน และจำนวน วันในแต่ละเดือน	3 6 (9)
12	การบวก และการลบ	1. การบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 100 2. โจทย์ปัญหาการบวกที่มีผลบวกไม่เกิน 100 3. การลบที่มีตัวตั้งไม่เกิน 100 4. โจทย์ปัญหาการลบที่มีตัวตั้งไม่เกิน 100 5. การบวกลบที่มีผลลัพธ์ไม่เกิน 100	4 6 6 6 10 (32)
13	การบวกลบระคน	1. การบวกลบระคน 2. โจทย์ปัญหาการบวกลบระคน	5 10 (15)

จากตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นักศึกษาคงจะพอมองเห็น ตัวอย่างการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าหน่วยการเรียนรู้ก็มีลักษณะคล้าย กับบทเรียนในหลักสูตรเดิม เพียงแต่ต่างกันที่หน่วยการเรียนรู้นี้ครูผู้สอนเป็นผู้สร้างขึ้นมาเองอย่าง เป็นขั้นตอน นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นคือการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเพื่อหาผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังและสาระการเรียนรู้ หลังจากนั้นก็นำทั้ง 2 อย่างมาพิจารณาจัดกลุ่มเนื้อหาสาระให้เป็น กลุ่มพวกแล้วเขียนคำอธิบายรายวิชา และขั้นตอนต่อมาก็คือ การทำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งถือได้ว่า หน่วยการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรระดับชั้นเรียนที่มีความสำคัญมากที่สุด จะเข้าถึงตัวผู้เรียนมากที่สุด เพราะแต่ละขั้นตอนของการพัฒนามาจนถึงขั้นนี้ได้ผ่านกระบวนการ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกขั้นตอน ดังนั้น นักศึกษาควรได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ วิธีการต่าง ๆ ตาม ที่ผู้เขียนได้อธิบายและยกตัวอย่างมาให้เห็นขั้นตอนตามลำดับอย่างชัดเจน และควรได้ศึกษา เอกสารหลักสูตรเพิ่มเติมอีกจะทำให้มีความรู้และเข้าใจมากยิ่งขึ้น